

GLOBALIZATSIYA JARAYONIDA TURIZM

Toshkent kimyo xalqaro universiteti,

turizm yo'nalishi talabasi

G'afforov Akmal

Toshkent kimyo xalqaro universiteti,

turizm yo'nalishi talabasi

Akbarov Moxirbek

Annotatsiya: Globalizatsiya jarayoni zamonamizning eng muhim tendensiyalaridan biri bo'lib, u iqtisodiy, madaniy, ijtimoiy va siyosiy sohalarda o'z ta'sirini ko'rsatmoqda. Turizm esa globalizatsiyaning ajralmas qismi sifatida shakllanmoqda. Turizm nafaqat iqtisodiy rivojlanish manbai, balki madaniy almashuv va xalqaro munosabatlarni mustahkamlash vositasi sifatida ham muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada globalizatsiya jarayonida turizmning o'rni, uning iqtisodiy va madaniy ta'siri, shuningdek, globalizatsiyaning turizm sohasiga ta'siri tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: globalizatsiya, turizm, transport tizimlari, sayohat, sayyohlar, internet, raqamli texnologiyalar.

Аннотация: Процесс глобализации является одной из важнейших тенденций современности, которая оказывает свое влияние на экономическую, культурную, социальную и политическую сферы. Туризм становится неотъемлемой частью глобализации. Туризм важен не только как источник экономического развития, но и как средство культурного обмена и укрепления международных связей. В данной статье анализируется роль туризма в процессе глобализации, его экономическое и культурное влияние, а также влияние глобализации на туристическую отрасль.

Ключевые слова: глобализация, туризм, транспортные системы, путешествия, туристы, Интернет, цифровые технологии.

Abstract: The process of globalization is one of the most important trends of our time, which has its effects in the economic, cultural, social and political spheres. Tourism is becoming an integral part of globalization. Tourism is important not only as a source of economic development, but also as a means of cultural exchange and strengthening of international relations. This article analyzes the role of tourism in the process of globalization, its economic and cultural impact, as well as the impact of globalization on the tourism industry.

Key words: globalization, tourism, transport systems, travel, tourists, Internet, digital technologies.

Globalizatsiya jarayoni zamonamizda eng muhim va keng tarqalgan fenomenlardan biri hisoblanadi. U iqtisodiy, siyosiy, madaniy va ijtimoiy sohalarda o'z ta'sirini ko'rsatib, davlatlar va xalqlar o'rtasidagi munosabatlarni o'zgartirmoqda. Globalizatsiya jarayoni insoniyat tarixida yangi bosqichni boshlab berdi, bu esa global iqtisodiyot, madaniyat va ijtimoiy hayotning o'zaro bog'liqligini kuchaytirdi. Globalizatsiya jarayonining rivojlanishi bir qator omillar bilan bog'liq. Birinchidan, transport va kommunikatsiya texnologiyalarining tez rivojlanishi insonlarga boshqa mamlakatlar bilan oson aloqa o'rnatish imkonini beradi. Avtomobillar, samolyotlar va internet orqali ma'lumotlar, odamlar va tovarlar tez va oson harakatlanadi. Ikkinchidan, iqtisodiy integratsiya jarayonlari, masalan, erkin savdo zonalari va iqtisodiy ittifoqlar tashkil etilishi, davlatlar o'rtasidagi iqtisodiy aloqalarni kuchaytiradi. Globalizatsiya jarayoni turizmni yanada rivojlantirishga yordam beruvchi bir qator omillarni keltirib chiqaradi. Birinchidan, transport va kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi sayohat qilishni osonlashtiradi. Hozirgi kunda aviatashuvlar, temir yo'llar va avtomobil yo'llari orqali sayohat qilish imkoniyatlari kengaymoqda. Bu esa insonlarga turli mamlakatlarga sayohat qilish imkoniyatini beradi. Ikkinchidan, internet va raqamli texnologiyalar turizm sohasida yangi imkoniyatlar yaratadi. Sayohat qilish vaqti, joyi

va narxlari haqida ma'lumot olish osonlashadi. Sayohatchilar o'z sayohatlarini rejalashtirishda va turli xizmatlardan foydalanishda internetdan keng foydalanadilar. Turizm global iqtisodiyotda muhim rol o'ynaydi. U ko'plab mamlakatlar uchun iqtisodiy o'sish manbai hisoblanadi. Turizm sohasida ishlovchi kompaniyalar, mehmonxonalar, restoranlar va boshqa xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar iqtisodiy faoliyatni qo'llab-quvvatlaydi. Bu esa yangi ish o'rinlarini yaratadi va mahalliy iqtisodiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Turizmning iqtisodiy ta'siri nafaqat to'g'ridan-to'g'ri xizmat ko'rsatish sohasida, balki boshqa sohalarda ham namoyon bo'ladi. Masalan, turizmning rivojlanishi qishloq xo'jaligi, sanoat va xizmatlar sohalarida talabni oshiradi. Bundan tashqari, turizm davlat byudjetiga soliq tushumlarini oshiradi. Sayyohlar xarajatlari mahalliy iqtisodiyotga kirib, turli xizmatlar va mahsulotlarga talabni oshiradi. Bu esa mahalliy ishlab chiqaruvchilar va xizmat ko'rsatuvchilar uchun foydali bo'ladi. Turizmning iqtisodiy ta'siri shuningdek, infratuzilmani rivojlantirishga ham yordam beradi. Mehmonxonalar, transport tizimlari va boshqa xizmatlar uchun zarur infratuzilma qurilishi sayyohlar uchun qulay sharoitlar yaratadi. Globalizatsiya jarayonida turizm madaniy almashuvning muhim vositasiga aylanmoqda. Sayohatlar orqali insonlar boshqa mamlakatlarning madaniyati, urf-odatlar va an'analari bilan tanishadilar. Bu esa xalqaro do'stlik va tushunishni rivojlantiradi. Turizm orqali insonlar o'z madaniyatlarini boshqa xalqlarga tanitish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Bu jarayon madaniyatlar o'rtasidagi muloqotni kuchaytiradi va turli xalqlarning bir-birini yaxshiroq tushunishiga yordam beradi. Biroq, globalizatsiya jarayonida turizmning madaniy ta'siri ham muhim masalalarga olib kelishi mumkin. Ba'zi hollarda, turizm mahalliy madaniyat va an'analarni yo'qotishga olib kelishi mumkin. Sayyohlar ko'pincha o'z madaniyatlarini olib kelishadi, bu esa mahalliy madaniyatga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shuningdek, ba'zi joylarda turizmning rivojlanishi mahalliy aholi uchun noqulay sharoitlarni keltirib chiqarishi mumkin. Buning oldini olish uchun turizmni boshqarish va rejalashtirishda mahalliy aholi ishtirokini ta'minlash muhimdir. Globalizatsiya jarayoni davom etar ekan, turizm sohasidagi o'zgarishlar ham davom etadi. Kelajakda turizmning yanada rivojlanishi uchun bir qator imkoniyatlar mavjud.

Birinchidan, ekologik turizm va barqaror rivojlanish masalalari muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Insonlar ekologik muammolar haqida ko'proq xabardor bo'lib, sayohat qilishda ekologik jihatlariga e'tibor berishadi. Bu esa ekologik turizmni rivojlantirishga yordam beradi. Ikkinchidan, raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt turizm sohasida yangi imkoniyatlar yaratadi. Sayohat qilish jarayonida raqamli xizmatlar va ilovalar yordamida sayohatchilar uchun qulay sharoitlar yaratiladi. Masalan, virtual reallik orqali sayyohlar yangi joylarni oldindan ko'rish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Bu esa sayohat qilishni yanada qiziqarli va qulay qiladi.

Xulosa:

Globalizatsiya jarayonida turizm iqtisodiy, madaniy va ijtimoiy sohalarda muhim rol o'ynaydi. Turizm nafaqat iqtisodiy o'sish manbai, balki madaniy almashuv va xalqaro munosabatlarni rivojlantirish vositasi sifatida ham ahamiyatlidir. Biroq, globalizatsiya jarayonida turizmning salbiy ta'sirlarini ham hisobga olish zarur. Turizmni boshqarish va rejalashtirishda mahalliy aholi ishtirokini ta'minlash, ekologik masalalarga e'tibor berish va raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali turizm sohasini yanada rivojlantirish mumkin. Kelajakda turizmning barqaror rivojlanishi va madaniy almashuvni kuchaytirish uchun zarur choralarni ko'rish muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullaeva, D. (2021). "Globalizatsiya va turizm: O'zbekistondagi o'zgarishlar". Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
2. Mamatov, A. (2020). "Turizm va globalizatsiya: Iqtisodiy rivojlanishning yangi yo'nalishlari". Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
3. Karimova, S. (2022). "Turizm va madaniyat: Globalizatsiya jarayonida yangi imkoniyatlar". Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.
4. Tashkentov, U. (2019). "Globalizatsiya va turizm: O'zbekiston tajribasi". Toshkent: Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti.

5. Nurmatov, R. (2023). "Turizm va globalizatsiya: O'zbekistonning yangi strategiyalari". Nukus: Qoraqalpog'iston Davlat Universiteti.
6. Yuldashev, I. (2021). "Globalizatsiya jarayonida turizmning ahamiyati". Farg'ona: Farg'ona Davlat Universiteti.
7. Qodirov, E. (2022). "Turizm va globalizatsiya: O'zbekiston iqtisodiyotida yangi imkoniyatlar". Andijon: Andijon Davlat Universiteti.